

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Verna - A Dominica Septuagesimæ, ad Dominicam SS. Trinitatis

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Vberius verò ad hæc S. Petri. Iesvm Nazarenum, virum approbatum à Deo
in vobis, affigentes interemistis. Vel ad ista S. Pauli. Rursum crucifigentes
sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-44214

Hæc est scilicet defraudatio, hæc est iniquitas, quæ contra Christum committitur, quando actus vitæ contra ejus voluntatem usurpatur; nam defraudatur sua mercede, privatur suo debito, pro quo emendo tot expensas dedit, quot fluxerunt ab ejus corpore guttæ; *Ut quid perditio hæc? R E D D E uxorem meam Michol, quam despondi mihi centum propitiis Philistinorum.* Hoc scilicet Davidi nomine, cara erat in primis ista uxor, quod tanto illam pretio sibi emisisset. Sic quando est allata ei aqua de cisterna Bethemithica, quam valde sitiebat; ut audivit tres illos milites, à quibus allata est, manifestum vitæ periculum adiiisse: *Noli bibere,* inquit *Scriptura, sed libavit eum Domino, dicens: Propitius mihi Dominus ne faciam hoc: num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt, & animarum periculum bibam?* Singularis ille vitæ tuæ actus quem exerces, & particularis gratia quæ præsens adest, ut illam exerceas, est velut illa aqua, non hominum vitæ periculo, sed ipsius Dei vitæ pretio tibi comparata: *Et tu illam bibes! tu illam exhauries! tu illam tibi libabis non Domino! Cave id etiam atque etiam.*

Matt. 27. Hoc unum hodie pietatis & religiosi cultus ostenderunt Judæi, quod cum Judas retulisset argenteos ad Sacerdotes: *Non licet,*

inquit, eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est. Sic planè tibi dicendum de unoquoque vitæ actu: non licet mittere in profanum, in naturalem, in humanum aut alium quemvis usum, præterquam Spiritualem, & Divinum, *quia pretium Sanguinis est, & illius ipsius Sanguinis pretium, cujus erant illi argentei.* An tu minoris illum facies sanguinem, quam tùm Judæi sic loquentes? An tu minus judicabis, quidquid illo est emptum pretio, non esse profanandum, non esse in alios assumendum usum, quam pietatis & Charitatis? *quia pretium Sanguinis est.*

O qualis ille Sanguis! o quale illud pretium! o quale hinc motum vitæ totius in Christum referendæ, cum nulla sit pars vitæ nullusque ejus usus, de quo non possit dici, *pretium Sanguinis est, & pretium Divini Sanguinis.* Hoc nisi Sanguine, hoc nisi pretio Sanguinis, hoc nisi motivo movearis ad totam Christo fundendam vitam, Sanguis ille dicetur à te contemni, à te conculcari & polui. De te dicitur, quod ait Sapiens de audace: *quoniam quasi nihil est ante illum Sanguis, id est, tam parum movetur effuso proximi sanguine, quasi nihil illi esset vita proximi.* Non sic velles esse audax circa humanum sanguinem: cur non vereberis id audere circa Divinum?

*Hebr. 10.
Ecclesi. 8.*

E O D E M D I E,

AD HÆC SANCTI PETRI VERBA:

Iesum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, affigentes interemistis, Act. 2.

VEL AD ISTA SANCTI PAULI:

Rursum crucifigentes sibi metipsis filium Dei, & ostentus habentes, Hebr. 6.

VERITAS PRACTICA.

Gravius est Christo pati à peccato, quam pro peccato.

Ratio inter alias & qua ceteras omnes complectitur, hæc est, quod quidquid grave fuit Christo, cum pro peccato pateretur, reduci- tur ad hæc tria, contemptum, pœnam & mortem.

Sed hæc tria Christus à peccato gravius patitur.

Ergo & gravius est Christo pati à peccato, quam pro peccato. Quod præsertim hodie intelligendum est à peccatore.

I. P U N C T U M.

Primus evangelicus Concionator, Sanctus Petrus, in prima Concione quam habuit ad Judæos, cum quædam de CHRISTO Domino ad intellectus instructionem præmisisset, tum ad per-

MOYSE-

moventas ipsorum voluntates dixisse narra-
tur in Actis Apostolorum: *Viri Israelita. au-
dito verba hæc: Iesum Nazarenum, virum ap-
probatum à Deo in vobis, virtutibus & prodi-
giis & signis per manus iniquorum affigentes in-
teremistis. Hi nonnullis interiectis conclu-
dens, Certissimè sciat ergo omnis domus Israel,
quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus,
hunc Iesum quem vos crucifixistis. His autem
auditis, inquit Sacer Historicus: compuncti
sunt corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reli-
quos Apostolos, quid faciemus, viri fratres? Pe-
trus vero ad illos, poenitentiam inquit, agite, &
baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu
Christi: & aliis verbis plurimis exhortabatur
eos dicens: Salvamini à generatione ista prava.*

Hoc est videlicet congenerari, sic de Chri-
sto Crucifixo dicere ut audientes compun-
gantur corde, & dicant, quid faciemus? Iste
est omnis fructus, ut auferatur peccatum: &
istud est aptissimum producendi talis fru-
ctus medium, si quis se peccato suo Chri-
stum interemisse agnoscat. Hoc est, quod
sanctus Paulus ad eisdem Judæos, in pecca-
ta post baptismum lapsos, scribens aggredi-
tur, cum eos docet nihil minus per peccatum
suum effecisse, quàm quando Christum cru-
cifixerant, imò & aliquid gravius; *Rursum,*
inquit, *crucifigentes sibi metipsis Filium Dei, &
ostentui habentes.* Magna vis in illa voce *rur-
sum*, quasi diceret, Grave quidem illud fuit,
cum primò Filium Dei crucifixistis, sed lon-
gè gravius cum eundem Dei filium per pec-
cata vestra cruci rursus affixistis. Quod
quidem patet quam sit gravius, ex eo quod
difficilius remittitur: Sic namque præmise-
rat; *Impossibile est enim, id est, valde difficile
post multos in peccatum lapsus, rursus re-
novari ad poenitentiam.* O quis intelligat
hanc peccati gravitatem! ò quis eam intel-
ligens non compungatur de præteritis! &
futuris diligenter non præcaveat!

Edè directè spectat proposita Veritas, quæ
est tota sancti Augustini, ut jam supra mo-
nuimus: sic enim in quodam sermone Chri-
stum peccatori loquentem inducit his ver-
bis; *Cur me graviori tuorum criminum cruci
quàm illa, in qua quondam pependeram, affixi-
stis? Gravior enim apud me peccatorum tuorum
Cruz est, in qua in vitis pendeo, quàm illa, in
quam tui miseratus, mortem tuam occisurus,
ascendi. Quod de sola Cruce non tantum est*

intelligendum, sed de universa passione, quæ
nomine Crucis & Crucifixionis, frequentius
exprimitur, quia pars est passionis Christi
præcipua.

Cùm autem multæ reddi possent ratio-
nes, cur sic dicatur gravius esse Christo pati,
rursus à peccato, quàm cum passus est pri-
mum pro peccato; tum ista inter alias mo-
dò refertur, quæ universam passionis seriem
brevis compendio complectitur, nempe om-
nia revocando ad triplex caput, **CONTEMP-
TVM CHRISTI, POENAM, & MORTEM.**
Quæ quidem tria distinctè Dominus desig-
navit cum de passione sua disserens dixit, *Ec-
ce ascendimus Ierosolymam, & consummabun-
tur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de Fi-
lio hominis. Tradetur enim gentibus, & illude-
tur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam
flagellaverint occident eum.* Sicut enim illu-
siones & sputa contemptum, sic flagellatio
pœnam, & occisio mortem manifestè desig-
nant.

Tribus porò modis tota Declaratio po-
test institui; Primus, quo narretur uno ve-
luti puncto & una discursus continuatione,
quàm grave fuerit Christo Domino in his
tribus pati. Deinde ad secundum punctum,
quàm gravius illi modo sit hæc eadem tria
pati à peccato quoties peccatur. Alius est,
quo à singulari qualibet parte narrationis
historicæ fit moralis reflexio ad eandem con-
temptus vel pœnæ speciem, quæ reperitur in
peccato. Tertius denique cæteris præferen-
dus, quo singillatim de contemptu, de pœna
& de morte, sic tribus punctis disseritur, ut
primò simul videatur quam gravis fuerit il-
le contemptus quem pro peccato passus est
Christus; tum deinde quàm gravior ille sit
quem modò à peccato patitur. Sicque con-
sequenti secundo puncto ac tertio de pœna
& de morte.

In quibus enarrandis illud etiam adver-
tendum, quod, quæ hic brevitas causa le-
viter attinguntur, videri possunt in antece-
dentibus supra hebdomadis, ubi de singulis
unoquoque die, mysteriis. Interferendi sunt
etiam nonnulli affectus in ipso historicæ
narrationis decursu, antequam ad moralem,
de peccato, expositionem deveniatur.

Quibus ita præmonitis: Primum, quod
e tribus universæ passionis suæ capitibus
Christus commemorat, est Contemptus;

Tradetur, inquit, gentibus & illudetur. Cum autem variæ fuerint hujus contemptus species, tum septem potissimæ seliguntur, ad quas aliæ referri possunt.

Prima est illa Traditio de qua loquebatur Dominus, quæ triplex consideranda est, & unaquæque multum probrosa. Prima est Judææ proditoris, *Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam!* Christum vendi tamquam mancipium! vendi ab uno è suis præcipuis discipulis, & vendi suis inimicis, quo solebant mancipia vendi pretio! Tam grave id Christo fuit, ut cum de hac traditione primum suis Apostolis mentionem faceret, totus inhorruerit, *turbatus est spiritu*, ait Evangelista, & protestatus est, & dixit: *amen amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me.* Alia verò traditio est, cum illum Judæi tradiderunt Pilato, qui propterea Christo dicebat, *Gens tua & Pontifices tradiderunt te mihi.* Quod certè ad augendum Christo probrum excogitarunt, quia Judæi tam invidi erant Gentibus, ut quos à Judæis Gentiles in sua potestate haberent, miris illusionum modis divexarent, quæ in religionis contemptum redundabant, blasphemantes contra verum Deum qui à Judæis colebatur; Hinc regius Psalter, & in ejus persona Dominus, *Imperitia improperantium tibi ceciderunt super me.* Cum autem Pilatus adjudicavit fieri petitionem Judæorum, & Jesum tradidit voluntati eorum, tertia quædam est traditio quæ probri omnibus vitam aperuit, hinc nempe ortum crucis opprobrium; neque enim ex ulla lege sua, poterant Judæi Dominum cruci affigere. Crux latronum erat supplicium, at nunquam Christus latrocinii fuit accusatus, cur ergo fuit crucifixus una cum latronibus? quia scilicet hoc genus mortis erat probrosius, & quia traditus illis erat Iesus, ut pro sua voluntate probri illum afficerent. *Factus sum in derisum omni populo, canticum eorum tota die.*

Ioan. 13.

Ibid. 18.

Pf. 68.

Rom. 15.

Luc. 23.

Thron. 3.

Iob. 30.

Secunda Contemptus species, cum tanquam latro captus est & constrictus vineulis ac catenis, unde ipse Dominus: *Tanquam ad latronem existis comprehendere me.* O quale impetu omnes in eum involarunt, quos pudebat ab eo se in terram paulò ante prostratos! *Quasi rupto muro & aperta janua, irruerunt super me.*

Tertia species, Petri negatio. Primo is ne-

gat se omnino nosse Christum. Deinde id juramento affirmat. Ac denique tandem anathematizat, id est, cum dira quadam imprecatione Christum execratur & negat se nosse. O quis tum Christo animus! *Abominati sunt me consilarii mei, & quem maxime diligebam, averjatus est me!*

Quarta, cum apud varios Judices variis est accusatus calumniis; *Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam, interrogabant me.* OS peccatoris & os dolosi super me apertum est, locuti sunt adversum me lingua dolosa. EGO redami eos, & ipsi locuti sunt contra me mendacia.

Quinta, cum præcipue apud Herodem velut factus est habitus, & alba veste indutus. Tum verè astiterunt reges terra & principes convenerunt in unum, adversus Dominum & adversus Christum ejus.

Sexta, quando Barrabæ comparatus est & posthabitus, ac tam abjectus ut diceret, *Ego autem sum vermis & non homo, opprobrium hominum & abjectio plebis.*

Septima, quando exhibuit eum Pilatus toti populo coronatum spinis, indutum purpureo vestimento, & arundine tanquam ludicro sceptro decoratum. O quæ tum sanæ! quæ probra! quæ convicia, quæ ad deficientem & extremum usque spiritum ejus perleverant. *Abjectionem posuisti me in medio populi mei, plauserunt super me manibus omnes transeuntes viam, sibilaverunt & moverunt caput.* Quæ quam fuerint gravia & acerba Christo Domino facile est cogitare.

Sed tamen audeo dicere, longè illa graviora sunt quæ nunc quotidie per peccata patitur à peccatoribus. *Rursum crucifigentes sibi metipsis filium Dei, & ostentui habentes.*

Ac quidem universim, quod Christus à peccatore contemnatur, nihil est clarius. *Et vos inhonorastis me?* Quomodo verò particularim in septem illis speciebus, suo quodammodo, concurrentibus ad quodlibet mortale peccatum: paulo attentius est indagandum.

Primo apertè venditur Christus in peccato, & traditur inimicis. Quid est enim vendi aut vendere? Nempe alienare a se rem unam pro alia, rem possessam pro alia possidenda. Hoc autem ita fit in peccato; Nam ante peccatum habebas Christum, habebas ejus merita, ejus gratias, ejus amicitiam, ejus regnum: *An non cognoscitis vosmetipsos, qui*

2. Cor. 13. Christi

Christus Iesus in vobis est? inquit Apostolus: post admissum vero peccatum evanescent illa omnia. *Christus vobis nihil proderit*, ait idem Apostolus, *evacuati estis à Christo. A gratia excidistis*. Fundus ipse, in quo erat Christus, venditui, nempe anima: de cuius venditione per peccatum, sic præclare sanctus Augustinus: *Vnusquisque peccando, Diabolo animam suam vendit, accepta tanquam pretio, dulcedine temporalis voluptatis*. Unde pater non modò vendi & tradi Christum, sed & istam venditionem esse illi magis probrosam & graviozem, quàm quando à Juda est venditus; Nam tum facile poterat Christus se manibus Judæorum eripere: & invito venditore Juda, poterat se sibi suisque reddere: at quando à te venditur, non potest te invito redire, non potest inquam, stante lege, quam statuit de non cogenda tua libertate, quam ille legem non intinget. Deinde nondum nos emerat, quando primò à Juda est venditus, nunc verò postquam suo nos redemit Sanguine, sic à nobis vendi, & vendi tam vili pretio, quale est sensualis voluptas! certè minus est pretium quàm triginta argentei quibus est venditus, & proinde major contemptus.

Secundò, stringitur quibusdam quasi vinculis, quando per affectus nostros inordinatos sic impeditur ejus operatio ut quas vellet conferre gratias non conferat; & sicut dicitur in Evangelio de quibusdam locis aut personis, quod ibi non possent virtutes ullas aut paucas facere, propter incredulitatem eorum: ita parùm operatur cum his, qui suo affectu depravati, non quid vellet Deus, sed quid suadeat cupiditas, potius spectant. *Servire me fecistis in peccatis tuis*, quasi diceret, Ego te gratis meis præveniebam, ut membra tua mihi & justitiæ servire exhiberes: sed tu contra resistendo gratis, me servire tibi fecisti, me cedere cupiditati tuæ coëgisti; non quod illi tecum consenserit, sed quod à te impeditus & quasi captivatus non illam coercuerit, ut coercere potuisset & voluisset, nisi obstetisses. Nam si Apostolus dicebat se *in captivatum esse lege membrorum, ut quod bonum vellet non faceret*: cur non potiori jure id diceret de Christo, qui, quod vellet bonum in peccatore, non facit, quòd ipsa eadem lege membrorum impediatur, ne faciat: quod perinde est ac captivari & constringi:

sed longè probrosius & indignius, quam captivaretur Apostolus; primo illo naturæ corruptæ motu quem sentiebat, nam in peccatore lex illa, qua Christus captivatur, est voluntaria & libera. *Gratis absconderunt mihi interitum laquei sui*.

Ps. 34.

Tertiò, sic negatur manifestè Christus in peccato, non ore, non verbo, sicut Petrus negavit, sed factis & operibus, sicut sanctus Paulus ait: *confitentur se nosse Deum, facti autem negant*; Tum verò etiam ille ipse, qui à peccato respuit, Petrus: *Eum*, inquit, *qui redemit eos, Dominum negant*. Nempe cum Dominus pro suo in peccatorem jure & imperio vetet peccatum, *Non mentieris, non concupisces, Ego Dominus*: Contra verò peccator concupiscat; quid aliud sua illa concupiscentia facit, quàm illum negare Dominum, cujus imperium sic negligit, quasi diceret, ut est apud Jobum, *Quis est omnipotens ut serviamus ei?* Sic enim Dominus reputat factum quasi dictum, sic ipse loquitur, *Confregisti jugum meum, rupisti vincula mea, & dixisti, non serviam*. Et sicut si ageretur de fide, qui se infidelem potius quàm Christianum veller profiteri, nonne is negaret Christum? sic ubi agitur de fidelitate in servandis præceptis, apostasiæ quoddam genus est & infidelitatis species, peccatum perpetrare. Sic disertis & expressis verbis sanctus Cyprianus: *Cum Tyrannus dicit, abnega Christum, & imola Iovi, sape lingua negas, corde reclamante; quamquam hoc gravissimum crimen, tamen aliquam impietatis culpam elevat humana natura imbecillitas. Ibi Satanas tibi loquitur voce tyranni, per tuam concupiscentiam: abnega Christum & esto Divus. Sacrifica mammona & Christo nuntium remittito. Nec dicit, moveere, sed potius oblecta oculos. Et tamen hic sponte submittis genua Satanae, & ABNEGATO CHRISTO, te totum illi mancipas*. Quasi diceret, non modò negas Christum sicut si negaret apostata; sed fieri potest ut gravius etiam Christum offendas quam qui negaret fidem. Nam nullius tibi supplicii denuntiatur metus, nullæ jacturæ, nulli terrores; solo cupiditatis æstu permoveris, non de vitæ periculo agitur, sicut cum de fide agitur. Unde ex hac parte potest dici peccatum minus excusandum: Quod cum in Petro locum habeat, ut qui Christum negaverit ore potius quam corde, & terrore mortis abreptus potius quam

Tit. 1.

2. Pet. 2.

Iob 21.

Iov. 2.

Tract. de duplici Martyrio.

Gal. 5.

Epist. ad Rom.

Marc. 6.

Jl. 43.

Rom. 6.

Rom. 7.

quam ullo pravo animo: certè illud Christo gravius sic à peccatore gratis negari quam à Petro. *Quis*, inquit, *odio habuerunt me gratis*, id est, ex mero contemptu, sine ulla nec prætexta causa.

Quartò, contemptus est Christus cum accusaretur à Judæis; Sed quantis peccator illum accusat, & quam longè gravius cum se excusat. Vix ullus est, qui peccando non excuset suam naturæ proclivitatem, aut repugnantiam, quasi aliter à se non posset fieri. Quid porro est sic se excusare, nisi Christum accusare & condemnare, quod sit austerior, quod supra, quam possint homines, exigat, & quod gravius illos premat? Nunquid irritum facies iudicium meum, & condemnabis me, ut tu iustificeris?

Quintò, ut fatuus coram Herode est habitus Christus; mirum certè; sed quam magis mirum apud te Christianum, quæcunque Christi sunt dicta & facta nobiliora, velut stulta & à vero rectæ rationis sensu aliena reputari? Nonne quod stultius est Dei, sapientius est hominibus? & nonne id stultius est hominibus, quod est Dei sapientius & sanctius?

Quid Christo magis probatum quam paupertas? quid à mundo magis reprobarum? Quis mundanus non eum iudicet fatuum, qui ex Christi consilio sua quædam sapienti non repetat, imò etiam quod ipsi superest, largiatur? An verò fatuus iudicari potest ille, qui Christi sequitur Consilium, & non simul iudicari stultus Christus, qui tale dedit consilium? O humana Iudicia!

Neque Christi minor injuria, in quo vis peccato reperitur, quam quæ sexto loco notata est in comparatione facta cum Barabba; quin potius si attentè consideretur, quod in omni peccato comparatur Christus cum illa re, quæ ad peccandum impellit, tanto majorem Christi reperiemus contemptum, quanto res illa quæ Christo præfertur, minus est aliquid quam homo ille cui se Christus posthaberi voluit. *Quem vultis de duobus?* aut amorem Christi, aut amorem voluptatis? Ah pudenda contentio! ÷h probrosa comparatio! sed tamen ita fit, ita proponitur, ita quæritur in omni peccandi calu: & quisquis peccat, tum amorem voluptatis, amori Christi præfert. *Et eligent magis mortem quam vitam.*

Restat illud opprobrium, cui Christum

Pilatus objicit, quando eum velut Regem Judæorum Judæis illudendum exhibuit. At quam longè est ignominiosius illud probum cui peccatores Christum obijciunt, quando ipsorum intuitu Dæmon sic Christo exprobrat, quod habent sancti Cyprianus & Basilus: *Ego pro istis, quos mecum vides, nec alapas accepi; nec flagella sustinui, nec crucem pertuli, nec sanguinem fudi, nec familiam meam pretio passionis & cruoris redemi, sed nec regnum cæleste illis promitto: & munera mihi quam pretiosa, quam grandia, quam nimio & longo labore quaesita sumptuosissimum apparatus comparant. Tuos tales munerarios Christa demonstra præceptis tuis monitos, & pro terrenis cælestia recepturos.* Et quæ plura prosequitur. Certè sanctus Basilus istam, quam vocat adversus Dominum, gloriationem hostis, non tantum ipsi Domino, sed & peccatori, cuius causa fit, tam gravem putat aliquando futuram, ut ipsa gehennæ supplicia non pareret graviora.

Videsne peccator, quo in statu & pretio Christum tuum habeas? Nulla est in tota ejus passione contemptus species, qua non illum despicias, abneges, conculces & traducas. Nec dicas tibi aliam esse mentem, te longè alia de Christo sentire & loqui. Nam & ipsi dæmones mira de Christo sentiunt & loquuntur. Facta dictis debent convenire in colendo Christo: aut si hæc forte inter se pugnant, tantum abest, ut à nobis colatur Christus, quin potius, quanto erit in peccatore major Christi cognitio, meliorque sensus de ejus Dignitate & merito, tanto eum peccando contemnet gravius, quia major est audacia contemnentis eum, quem omni dignum cultu novit. *Filios enervavi & exaltavi, ipsi autem spreverunt me.* Nesciebant Gentiles Deum sicut Judæi, atque ita non se querebatur Deus contemptum ab illis, sicut ab istis: Sic planè nesciebant Judæi Christum sicut eum Christiani modò norunt. Sicque jam à Christianis, dum peccato contemnitur, magis contemnitur. *Melius erat illis non cognoscere viam Iustitiae, quam post agnitionem, retrorsum converteri ab eo quod illis traditum est, sancto mandato.* Contingit enim eis illud veri proverbii *Canis reversus ad suum vomitum?* &, *Sus lota in volutabraluti.* Quæ quam sint odiosa & probrosa non modò peccatori, sed & ipsi Christo, fufius infra demonstratur. I I.

Ioh. 15.

Iob 40.

1. Cor. 1.

Matth. 27

Ier. 6.

L. de Cyp.
re & cler.
mof.In regule
fufius dicit
Luter.

I. I.

In Ph.
tradit.
averit.

II. PUNCTUM.

De pœna Christi patientis.

Pr. 19.
Luc. 22.
Ioa. 15.

COgitanti attentius de Christi Domini pœnis, prout à nobis sunt explicandæ, Tria occurrunt, ut olim Sapienti, difficilia; & quartum quod penitus ignoro.

Primum est, cum Christus ita esset passibilis & tam multa severa sit passus pro peccato, dicitur tamen ignorasse seu non sensit pœnas, *Congregata sunt super me flagella, & ignoravi.* Manifeste de Christo est Psalmus, cum illum sibi Christus applicet in Evangelio.

Secundum est, quomodo Christus, qui est modo impassibilis, dicatur pati a peccato. *Rursum crucifigentes sibi metipsis filium Dei.*

Tertium, licet aliquo sensu dici possit pati, quomodo eadem, quæ passus est, patitur, & graviora etiam quam quæ est passus, ut jam audimus ex sancto Augustino: *Gravior est illa Crux in qua in vitis pendo.*

Quartum denique, quod penitus ignoro, est, quomodo, si ita est, audeat Christianus peccare: quomodo audeat Christianus toties suum Christum cruci affigere, quoties peccat mortaliter? *Regem vestrum crucifigam?* Dicebat ille? Tu verò Regem tuum, Redemptorem tuum, qui jam pro te est crucifixus, tu rursus crucifigas! Vix credi potest te hoc velle posse, si hoc ita esse crederes; Et vix tantillum audiveris aut cogitaveris, quomodo id ita sit, quin facile credas. Audi, & quid propositis dubiis responderi possit.

De primo, Dividendæ sunt primum, omnes Christi pœnæ in internas & externas: tum utraq; in septem subdividendæ species, ad quas cæteræ, quæ cum illis similitudinem quandam habent, referuntur.

Pro internis, videnda est prima hebdomada Quadragesimæ, ubi sex earum species productæ sunt & declaratæ, quibus ex sancto Bonaventura septimam hic adjungimus, quæ Christus mirum in modum affectus est, cum valdedixit Matri. Et quia tempore præcessit alias, quæ in horto concipiuntur, mentem Christi gravius affectisse, sic prima pœnarum animi potest dici, quam Dominus pati voluit hac sacra passionis die.

Haynesius Pars II.

Cum enim prope jam iturus esset Jerosolymam, Agnum Paschalem cum discipulis comesturus, & inde statim in horum, ubi à Juda Judæis proderetur, Matrem prius adiifise, & quæ sibi sub proximam imminabant noctem, singillatim declarasse fertur, his aut similibus verbis: **MATER** colendissima: Scio te non ignorare, quid sit quamobrem è Cælo in terras venerim. Scio tibi jam ex ipso Præsentationis meæ die denuntiatum esse, me positum velut in signum cui contradiceretur, & tuam ipsius animam pertransituro gradium. Non telaret quod sæpe indicavi discipulis meis, me tempore definito tradendum gentibus, & illudendum & flagellandum & occidendum. **En** tempus illud definitum! En instat hora consummandorum omnium quæ de me Scripta sunt. Jam conventio facta est inter Judæos & unum ex selectis meis Apostolis de me prodendo. Jam numerata est pecunia; Venditor triginta denariis tanquam vile mancipium. Constringar funibus velut latro. Accusabor ut blasphemus coram Gentili præside. Deridebor ut fatuus coram Herode Rege. Flagellabor ut reus ad columnam. Condemnabor Cruci, crucifigam & moriar. Cras hac hora non vivam. Vale mi plurimum colenda mater. Sic est adimplenda Patris voluntas, sic peccatum expiandum, sic procuranda salus hominum. His cogitandis te domi contine, vel si te pietas excitaverit ad hoc visendum spectaculum, specta mecum in omnibus divinum beneplacitum. Cogitemus simul Deum esse dignum, cui placando & reconciliando hominibus divina vita consecratur.

Tum Mater paucis: **FILI** carissime, non ignoravi quidem te esse Redemptorem hominum, & his redimendis non modicum à te persolvendum pretium. Sed quale tandem illud esset, non ita singulatim audiveram. O certè peccatum, malum! ô certè in peccato est aliquid gravius quam humana mens possit exquirere, cum Divinam propterea dari vitam, & tali morte commutari oporteat. Te Adorò Divina Justitia, & quidquid materni sensus repugnat in morte Filii, totum tibi subjicio. Sic me Matrem semper cogitavi, ut æterno Patri Mater filii, non minus quam ipse Filius, tota deberetur. **Unam** hæc a te Filii mi postulo gratiam,

C c tiam,

tiam, fac tecum moriar ut tecum vivam. Si mea morte possem tuam redimere, sola vellem mori: sed cum sit tibi moriendum, fac ne sola vivam te mortuo. Fac ut animam meam sic pertranseat doloris gladius, ut anima mea dolore gladii cum tua transeat, cum tua corpus suum deserat, cum tua vivat.

Ne plura dicerent, ora interclufit dolor, & divulsus à Matre Filius didicit ex his, quæ tunc perpeffus est, quantus esset in amore dolor. Tum verò cæna cum Discipulis facta, & consensu monte olivarum, sex internis aliis doloribus habenas ita laxavit, ut quod dixit Discipulis suis: *Tristis est anima mea usque ad mortem*, perinde est ac si dixisset, Tantus me animi tener dolor, ut jam his internis doloribus morerer, nisi me ad plures externos reservarem. Vide supra quid aptius excipi possit ad gravitatem uniuscujusque doloris exprimendam, hic est enim proximus finis quò eorum consideratio spectare debet. Tum factò transitu ad externos dolores, quibus se per interiores paravit, septem hæ species recenseri debent.

Matth. 26.

Prima est, osculum proditoris Judæ, in quem cum introisset Satanas, ut expressè refert sanctus Joannes, vix potest concipi, quomodo Christus Dominus, infame os illud atrectaverit quin simul cogiteretur toto exhorruisse corpore, ut supra memoratur.

Joan. 13.

Secunda, cum totam egit noctem in illis tormentis, quæ sustinuit apud Pontificem, ibi alapis eum cædunt, conculcant pedibus, spicis illinunt, vinclis stringunt, & sicut Philisthæi quondam Samsonem, quæquâ versum rotant & agitant. *Circumderunt me vituli multi, & tauri pingues obfederunt me, aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens & rugiens.*

Jud. 16.

Pf. 21.

Tertia fuit, horrenda illa flagellatio, quò tormento sol non vidit crudelius. *A planta pedis usque ad verticem, non est in eo sanitas.*

Is. 1.

Quarta, dum spinis coronatur & arundine percutitur, mirum quantum inde pateretur, & quanta inde in vultu sanies, livor, & plaga. *Quasi absconditus vultus ejus & despectus, unde nec reputavimus eum. Vere languores nostros ipse tulit & dolores nostros ipse portavit, & nos putavimus eum quasi lepro-*

Ibid. 53.

sum, & percussus à Deo & humiliatum. Quæ non modò ad contemptum, sed ad dolorem indicandum à Propheta memorantur.

Quinta est Crucis bajolatio, quod certè tale tormentum fuit, ut illi ferendo par non esset Christus, & tum maximè plangeretur à circumfusa turba: *Et plangent eum planctu quasi supra unigenitum, & dolebunt super eum, ut doleri solet in morte primogeniti.*

Zach. 12.

Sexta est Crucifixio, dolor planè sensibilis. *Foderunt manus meas & pedes meos: dinumeraverunt omnia ossa mea. Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Torcular calcavi solus.* Id est, sanguine unde quaque profluente sic aspersus erat, ut nihil nisi sanguineum in eo appareret.

Pf. 21.

Is. 63.

Septima potest rectè dici, sitis & illa derelictio, de qua in Cruce verba fecit, ut intelligeremus sic eum purè pati, quæ omni parte corporis erat passibilis, ut nec animo se solari tantisper vellet, nec dolorem ullo planè modo mitigare, sed calicem ut est in scriptura, *usque ad facces eporaret.* O verè consummatum est opus redemptionis nostræ! *O verè consummatorem Iesum!*

Ezech. 23.

Hebr. 11.

Nunc verò exponamus, quomodo, cum tanta passus sit, dicatur tamen ignorasse & quasi nescivisse, *Congregata sunt, inquit, super me flagella, & ignoravi.* Tam certum omnino est Christum Dominum nihil proflus ignorasse, quàm planè est indubitatum illum fuisse plenum Gratiæ & Veritatis, quid est ergo quod dicatur ignorasse, quod & scientia sua Divina, infusa & creata noverat, ac suo præterea sensu ita sentiebat ut tamen alia ignorasset, hoc tamen nescire non poruisset?

Duplex est interpretatio & utraque valde opportuna in nostris tolerandis miseriis. Prima est, *ignoravi unde tor in me congregarentur flagella.* Id est, causam in me non vidi, cur ita flagellarer & tractarer à reis inimicis? Non deerant quidem causæ ex parte peccati nostri, & ex parte Divinæ Justitiæ: sed quantum spectat ad eum qui patitur, tam longè est ab omni culpa & omni causa, cur patiatur, ut ipse proditor agnoscat peccatum suum, quod tradiderit sanguinem justum: Ipse Judex pronuntiet, nullam in eo causam mortis invenire; Ipse latro clamet, nos quidem justè, hic autem nihil mali fecit: & auditò

audito terræ motu, redeant turbæ percutien-
tes peccata sua & dicentes, *verè hic homo ju-
stus erat*; Sic est patiendum innocenter, aut
si non sumus innocentes, hæc Innocentis
nostri Salvatoris revocanda est nobis in
mentem innocentia, ut nobis ipsis dicamus
quod dicebat latro ad locum, *nos quidem ju-
stè, hic autem nihil mali fecit.*

Luc. 23.

Secundò verò, quod non minus est intel-
ligendum; tanta patientia & mansuetudine
patiebatur Christus, ut quantumcumque
sentiret congregari super se flagella, tamen
diceret se ignorare, quia ita se gerebat pa-
tiendo, quasi id diceret, quasi hoc ignoraret
quod pateretur. Hæc est Metaphorice, figu-
rata & interpretativa ignorantia: Non ex-
candescere omnino, non agitari, corpore,
non lingua, non oculis, nulla denique
parte indicabat se tam dira pati. Hoc est
quasi nescire, quasi non sentire, quasi non
cogitare: ut doceret nos se tam libenter om-
nia pati quasi nihil pateretur, sicque ejus
exemplo Charitatem & patientiam adjun-
geremus nostris precibus cum alioquin veli-
mus nolimus, patiendum est, Sed longè sa-
cius patiendum est in Cruce Christi, vel bo-
ni saltem latronis, quam in cruce mali. Ita-
que & hi, qui patiuntur secundum voluntatem
Dei, fidei Creatori commendant animas
sua in benefactis. Extendi fufius posset hæc
moralis instructio.

1. Petr. 4.

Atque hinc quod secundum sequitur, dif-
ficile intellectu explanari facillimè poterit,
quomodo videlicet jam dicatur Christus
passibilis à peccato, cum sit reverà impassibi-
lis. Quo nempe modo dicitur ignorare, quod
re tamen vera sciebat: sic planè dici potest
pati, quod revera tamen non patitur. Neque
enim magis repugnant Christo pati & non
pati, diverso sensu, quam scire & nescire.
Neque minus utrumque Scriptura refert.
Nam in eodem Psalmo tricesimo quarto un-
de sunt illa verba jam explanata, expressè ait
Deo Psaltes, *apprehendo arcum & sentum,*
quasi diceret, nisi te ipsum tuearis, qui me &
te impugnant hostes, te offendent & ab eis
parietis: scuto tibi est opus ut inimica tela
retorqueas. Nonne hoc est apertè dicere,
Deum esse passibilem? Est autem eadem pla-
nè ratio Dei & Christi sedentis ad dexteram
Patris. Nam sicut Deus revera est impassibi-
lis, ita & modo Christus; & sicut dicitur

tamen Deus passibilis, ita & Christus dicen-
dus est.

Quomodo autem id dicatur, duplex est
sensus. Primus ille ipse est, qui jam de inter-
pretativa Christi productus est ignorantia,
quod ita se Deus gerit erga peccatores, ita se
Christus habet circa peccatum quasi patere-
tur, & quasi sentiret malum ejus. Non se
vindicare Christus de inimicis, cum ab eis
malo pœnæ percutatur, & sic dicebatur ma-
lum illud ignorare vel non sentire. At con-
trà cum à peccatore impetitur malo culpæ,
malum illud non sinit imponitur, punietis
peccato: ocyus serius, sicque puniendo ma-
lum culpa sive peccatum, dicitur malum
hoc sentire & à peccato pati. Sic expressè
Scriptura de Deo in peccatores, *tactus dolore*
cordis intrinsecus, delebo inquit, hominem qui in
creavi. Et manifestè Apollolus: *Nolite con-*
tristare spiritum sanctum Dei, obstantes An-
selimus, In ua, inquit, substantia Spiritus
Sanctus contristari non potest, cum ipse sit aterna
& incommutabilis levitudo, sed ad similitudi-
nem hominis contristari dicitur, qui domum
illius, qui eum contristat, occupatur.

Gen. 6.

Ephes. 4.

Theophylactus autem & alii, in eundem
Scripturæ locum sic alio sensu declarant,
quomodo Deus dicatur pati à peccato, li-
cet peccatum non puniret, quia videlicet
peccato Deus offenditur, tanquam oppositio sua
bonitati, sua legi aeterna, suo Dominio, tatoriq;
perfectionibus suis, quas sicut non potest non
amare, sic non potest non odire, non dete-
stari, non graviter ferre peccatum. Atque ita
si esset passibilis, tantum ex unoquoque pec-
cato dolorem sentiret, quantum ex te quavis
molesta & gravi sentire possunt homines.
Unde illud temper manet, ut, quantum est
ex parte peccati, tam verè dicatur affigi &
pati Deus, quam si reverà pateretur, quia
nisi hoc haberet à se, ut esset impassibilis, ha-
beret à peccato ut pateretur. Quod perinde
est ad offensionem atque injuriam inferen-
dam, ac si ipsa sensibili motu gravitatem
injuriæ perferret. Sicut si quis lorica indu-
tus ita percuteretur ab adversario, ut nullum
sentiret dolorem, non diceretur minus per-
cussus, sed tantum minus læsus; Nec defe-
ctus læsionis esset à percussente, sed à percuf-
so, unde perinde semper maneret injuria per-
cussionis, ac si læsus esset. Sic passim Scrip-
tura de Deo, ut jam videbitur in explanando

C c 2

Terzio,

Tertio, quod est propositum de Christo Domino similes quasdam & graviore patiente pœnas à peccato quam pro peccato.

Prima internarum fuit separatio filii à matre, gravis certe dolor, sed quam longè est gravior quando per peccatum separatur ab anima quam unice diligebat, separatur enim invitus, ejicitur ab anima, expellitur, & in ejus locum introducit inimicus: non ad duos aut tres dies, sed ad menses aut annos integros, aut ad ipsam etiam aternitatem: neque enim redibit in animam quantumcunque foris pulset, clamet & expectet, nisi quando libuerit animæ, cujus voluntati se ita Christus subicit, ut mox & vita, quam in ipsa habet, sit in ejus voluntate. O stupendam Christi bonitatem! O execrandam peccati malitiam! *Iniquitates vestra dividerunt inter vos, & Deum vestrum!*

De internis aliis doloribus cum toti fuerint excitati propter peccatum & miseria in de consequentes, ut explicatum est suo loco, quis non facile capiat toties Christo renovari dolorem, quoties renovatur obiectum & doloris materia? Nonne sic iisdem pene verbis utrumque dolorem Scriptura exprimit, & quem in terra passibilis sentit, & quem in cœlo impassibilis patitur. *Capit Dominus, cadere super Israel. FACTA sunt mihi molesta, laboravi sustinens. VIDIT Dominus & malum apparuit in oculis ejus, & APORLATUS est.* Quo uno verbo quidquid tristitiæ, timoris, anxietatis & similis cujuscunque molestiæ Christus in hoste per tulit tam aptè exprimitur, ut Apostolus indicare volens se in graviores quasque incidisse miseria tum animi, tum corporis, non alio utatur verbo quam *aporiamur*, id est, omni re proflus atque iplo etiam rei agendæ consilio privati sumus. Quis crederet eò reduci Deum! aut quis pius non crederet sic affirmante Scriptura?

Sic de septem illis externis pœnarum speciebus, quas Christus passus est, nulla prorsus relata est, cui non aliquid simile Scriptura vel Patres referant, quod à peccatore inferatur Deo. Proditoris osculo Judæ inhorruit! *Sic abominatio Domini est omnis illusor: sic simulatoris & callidi provocant iram Dei.*

Alapis, caice, sputis & aliis probris per totam noctem proculcatus est Christus. At ecce noctu diuque peccator, tendit adversus

Deum manum suam & contra omnipotentem roboratur. Neque minus peccato quam iputis scœdatur Christus. *Vnde tu qui accepisti imaginem Dei, ait sanctus Ambrosius, noli eam irrationabili scœditate consumere.*

Flagellatus est semel aut iterum Christus; At veto indefinenter ingemiantur flagella Christo, ait sanctus Augustinus, quia flagellatur sermo ejus: & afferens illud supra memoratum, *Congregata sunt super me flagella*, sic pergit, *flagellatus est flagellis Judæorum: flagellatur blasphemis falsorum Christianorum: multiplicant flagella Domino Deo suo, & nesciunt.* Quid clarius, & quid aptius ad rem nostram? Aut si forte dubites, quomodo blasphemi flagellent Dominum, & quanam sint illi blasphemi, audi sanctum Bernardum de unoquoque peccato loquentem sub propria voluntatis nomine: *In ipsum, horrible dictu, delevit auctorem.* Omnino enim vellet Deum peccata sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. *Vnit ergo eum non esse Deum, qua quantum in ipsa est, vult eum aut impotentem, aut injustum esse, aut insipientem.* *Crudelis planè & omnino execranda malitia, qua Dei potentiam, justitiam, sapientiam perire desiderat.* Hoc est scilicet blasphemare, sic de Deo perversè sentire: & hoc est flagellare Dominum Deum, sic omnia ejus attributa proterere, sicut si omnia corporis membra flagellatione contererentur. O verè dictum: *Crudelis planè malitia!*

Quod præterea Christus coronatus est spinis, quod crucem bajulavit, quod cruci affixus est, & in cruce situm ac cæteros corporis cruciatus sine ullo solatio toleravit, totidem respondent à peccato pœnæ, Christo graviores. Nam dum peccator mundanas suas sollicitudines, quæ spinis in Evangelio comparantur, præfert Christi consiliis & præceptis quibus regi deberet, quid aliud quam spinis coronat Christi caput? An agnoscis Christiane Christum esse Regem tuum? Agnosco, inquis. An te illius regimine regi velles? velles certè, sed simul velles illius regimen non esse aliud quam quod mente voluis, quàm quod sollicitè desideras, & avidè cupis. Hæc est corona quam illius imponis capiti, tua scilicet depravata voluntas, qua te una vis regi, nec in Christi regno aut divino sentu, velles aliud esse quod tuo repugnaret; ut ille quidem te regeret, sed peccato

Ab. 59.

4. Reg. 10.

Ab. 1.

Ab. 59.

2. Cor. 4.

Prov. 3.

Job 36.

Job 35.

In c. 17. Luca.

Tract. 10. in Joann.

Serm. 3. In Resurr. Dom.

Luc. 8.

scato

oato tuo te regeret, & non in te Christus, sed peccatū à Christo quodammodo approbatum aut dissimulatum regnaret cum concupiscentiis. *Va filii desertores*, dicit Dominus, *ut faceretis consilium, & non ex me, & ordiremini telam, & non per spiritum meum, ut adderetis peccatum super peccatum.* Nempe hanc pravam mentem, quam peccator suis peccatis addit, ut illa velit Christo probari, & à Christo per illa regi: *Vi in concupiscentiis vestris insumatis.*

Quid porro est, quod inter extremos suos dolores numeret, quia torcular calcavit solus, nisi quod peccato fiat ut solus crucem bajulet. Suam nempe peccator crucem abjicit, & quod illi præcipue ferendum erat ad salutem, in solum Christum rejicit. Quasi sit peccatori satis quod Christus patiat! o peccati sævitiam! Hoc est, quod Ipse in alio Scripturæ loco plangit acerbissimè: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores, prolongaverunt iniquitatem suam.* Quasi diceret, quidquid sibi peccatores indulgent, quidquid ad liberiores vitam sibi laxandam comminiscuntur, quidquid sibi fingunt de omni timore deponendo & de securitate sue salutis, totum hoc in me conjiciunt, totum id ita sibi promittunt, quia pro illis passus sum; quod certè non potest non esse mihi gravissimum, ut quo motivo deberent uti ad concupiscentiam repimendam, eodem abutantur ad illam relaxandam. Quid dirius cuivis Patri quam videre filium tanto effusius sibi bona parta prodigenter, quanto ipse filius vidit Patrem in illis bonis acquirendis laborasse? Suntne verò hæ parentum expectationes? Suntne hi Crucis fructus?

Sed quod præcipuum est in hac tota materia, *Crucifixio*, præcipuum illud est, quod disertis Apostolus verbis expressit, *rursum crucifigentes sibi metipsos filium Dei.* *Si AFFIGET homo Deum, quia vos configitis me. Me vos configitis gens tota.*

Hoc quærebat aliquando Deus à populo suo, Utrum fieri posset ut Deus cruci affigeretur. Et certè si de cruce lignea, vel quam vocant, materiali cruce sit quæstio, satis aperte constat, quod non possit Deus, ut Deus, crucifigi; & idcirco factus est homo, ut tamquam homo crucifigeretur. Sed si quæstio sit de alio quodam genere crucis, quo Deus in nobis affigitur velut corpus in

cruce, responderet ipse Deus, id non modo esse possibile, sed id ita fieri à populo suo. *In decimis*, inquit, *& in primitiis*; id est, per peccatum quod committebant in negandis aut diminuendis, quas Templo & Sacerdotibus debebant, decimis, hoc peccato quod memorat inter alia constrigebatur quodammodo Deus & cuidam veluti cruci affigebatur. Cur porro? quia ut puniret illud peccatum pœna proportionata; cogebatur quodammodo Deus restringere, recusare aut diminuere bona temporalia, quæ plena manu solebat illis effundere. *In penuria vos maledicti estis, & vos me configitis.* Sic se restringi & impediri, quo minus beneficiat, hoc vocat Deus crucifigi. Sicut enim cruci affixus non habet liberum manus usum, ac proinde nihil potest dare: sic sibi videtur Deus affigi manu quando per peccati & per justitiæ leges, quibus puniri debet peccatum, ita detinetur ut non beneficiat.

In quo certè est maxima Dei bonitas, qui magis dolet se non dare hominibus, quam vel ipsi homines gaudeant se ab eo accipere. Sed & quanta sit peccati malitia & quanta etiam Divina Justitia licet inde colligere, quod tamen Deus ex se sit propensissimus ad donandum, sic tamen per peccata detinetur, ut velut manu cruci affixa restringatur & retineatur à gratis, & à quibuscunque donis sive spiritualibus sive temporalibus enlargendis. Atque hic est primus modus, quo intelligi potest, quomodo per peccatum Christus iterum crucifigatur, quatenus scilicet impeditur, ne in nobis agat, & ne nobis beneficiat. Sicut enim tunc dicitur, *vetus homo crucifigi cum actibus suis*, quando impeditur, ne in nobis agat & operetur, sic planè dicendus est novus homo, qui est Christus, crucifigi cum actibus suis, quando detinetur, ne in nobis agat sicut ageret, nisi detineretur, ut supra declaratum est susus.

Deinde verò rursum crucifigi à peccatore dicitur Christus, quia suo peccato causam renovat Crucis Christi. Hoc enim facit propter quod remittendum, oportuit Christum crucifigi, & propter quod toties oportet illum crucifigi, quoties peccat, nisi meritum Christi tam efficax esset, ut ad delenda peccata omnia sese extendat. At verò quia peccatori per unumquodque suum peccatum perit istud Christi meritum, nisi denuo

per Sacramenta renovetur & applicetur, sicut ista menti renovatio & applicatio est nova quædam crucifixio, quia de novo gratia inde hauritur; ita peccare, quod est causa hujus renovatæ applicationis, est rursus quodammodo crucifigere filium Dei, & tantò ei graviores pœnam infligere, quanto magis velle illum pati sensibilem crucem, quàm peccatum ullum de novo fieri. Cur addimus afflictionem afflicto, dicebat sanctus Bernardus, *magis aggravant Christum vulnera peccati nostri, quàm vulnera corporis sui.* Et de Judæis agens, in hoc, inquit, forte minus reprehensibiles quàm novi Crucifixores, qui manibus & verbis mortem illi acersunt, immortalem morti sicant, in crucifigibilem crucifigunt. Sic sanctus Augustinus supra relatus, cujus verba hic penitentiarius expendi possent. Sanctus quoque Ambrosius, ad hæc Joannis verba: *Tulerunt ergo lapides Judæi ut jacerent in eum.* FORTE, inquit, dicitur malum fecerunt Judæi, qui eum lapidare veluerunt, & qui eum crucifixerunt. Scitote & firmiter credite, quia hoc faciunt Christiani hodie, male viventes, eo quod tunc Christum vitis persequuntur. O quàm pauci sunt in tanta multitudine Christianorum, qui Jesum non persequantur, & lapident, & occidant.

Denique quòd licet ardentissima torqueretur in cruce, quòd felle & aceto potaretur, quòd omni proisus solatio destitutus, vires omnes in extremis exhauriret tormentis: Dura profectò sunt & horrenda; Sed sic comparentur cum peccato, si cum desiderio salutis nostræ, si cum ea Charitate, qua & gloriam Patris & animarum salutem ac perfectionem sitit, tanto minus ei dura & gravia videbuntur, quanto minus æstimat, quæ sua sunt, quàm quæ sunt Dei. Pater major me est, inquiebat, ut homo, Christus: at per peccatum, Pater, id est, Deus offenditur, per Crucis verò tormenta solus homo torquetur, unde quantum Christus pluris facit illum, qui peccatis offenditur, quàm illum, qui tormentis cruciabatur, tantò gravius sentit peccatum quod est malum Dei, quàm tormentum Crucis quod est malum solius hominis, prout est malum sensibile. Erat quidem Christus Deus, & Christo patiente dici potest Deus passus, sed tamen cum re ipsa solum pateretur ut homo, quidquid tum patiebatur, dicitur malum esse hominis

patientis, & non Dei, ut humana discernatur natura, secundum quam erat passibilis. At peccatum offensa Dei est, injuria Dei est, Crux Dei est, iniuria Dei est, & verbo uno, quantum esse aut dici potest, malum esse Dei, peccatum est Dei malum, & quantumcunque in suo genere sit leve & minimum, quia tamen malum est Dei, malum est in suo genere gravius malo quovis gravissimo in genere inferiori, quale est malum pœnæ.

Vitam, dicebat Job, appenderentur peccata mea quibus in am merui. & calamitas quàm patior in statera. Quasi arena maris hæc gravior apparet. Hoc planè Christus vehementer fuit, hoc est quod exoptat ardentius, ut appendatur vel unum peccatum & quidquid patitur in statera; sed contra prorsus ac Job sentiebat, contra exclamaret, quasi arena maris vel unum peccatum gravius apparet, quàm quidquid patitur. Non asseramus stateras dolosas, inquit sanctus Augustinus, ubi appendamus quod volumus, pro arbitrio nostro dicentes hoc grave est; sed asseramus divinam stateram de Scripturis sanctis & illà, quid sit gravius appendamus: inò non appendamus, sed à Domino appensa recognoscimus.

Statera dolosa sunt rationes petite à carne, à mundo, à visibilibus & transitoriis rebus, quarum aspectu & affectu aliter de malo culpæ ac pœnæ judicamus quàm Christus judicet, & ex illo judicio refellimus, quidquid ab Evangelio, seu quidquid à Christo perfectionis proponitur, quasi illud esset alienum à receptis mundi hujus institutis, quasi esset difficilius, quasi esset alterius quàm nostri status, quasi solis id esset Religiosis aut Novitiis proprium. Hoc est illi fel & acetum porrigere, hoc est super dolorem ps. 68. vulnerum ejus addere, hoc est ad calculos nostros & ad humanam stateram res divinas revocare, quod certè Christo est gravius quàm ipsa Crux, in qua sic est appensus, ut in ea etiam velut in statera malum culpæ & pœnæ appenderit, & quandoquidem malum pœnæ sustinuit, ne malum esset culpæ, malum hoc culpæ gravius alio tam aperte declaravit, quàm apertum est unicuique, virum sapientem minus æstimare media quæ impendit ad aliquem finem obtinendum, quam ipsum finem; & ut ait sanctus Thomas, *Gravior est*

For. 1.
Pasch.

Serm. 44.
in Domi-
nica de
Pass.

IOAN. 14.

est semper finis privatio, quam eorum, quæ ducunt ad finem. Hæc sunt quæ in Cruce à Domino per tres horas continuas usque ad mortem appensa sunt, & hæc sunt quæ dicebat sanctus Augustinus, ut quemadmodum appensa sunt, recognosceremus.

III. PUNCTUM.

De Morte Christi Domini.

Mat. 9.
Luc. 12.
Matt. 27.
Joan. 19.

Expirandum tandem fuit, consummatis Scripturis, restabat ista quæ cæterarum esset consummatio Scripturarum; Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus. *ABSCISSVS Sess de terra viventium. DEDI dilectam animam meam in manu inimicorum ejus Expiravit, & inclinato capite tradidit spiritum.*

Hoc exigebat peccati gravitas, ut non tantum pareretur, & quidquid haberet in vita Christus daret, sed, ut ipsa etiam Christi vita daretur, quo salutis humanæ pretio nihil esse potuit pretiosius. O vita Christi! O mors Christi! quam suavis illa, quam dura ista! Quam præclare simul conveniebant corpus & anima, tam suavis erat vita Christi: unde & tam duram ac amaram oportuit esse mortem, quæ illius fuit corporis & animæ violenta separatio. *Siccine separat amara mors?*

1. Reg. 15.

Possent & septem alia capita recenseri, unde hæc mors Christo valde gravis esset. Primum est, genus mortis infame. Secundum est, caua prætexta mortis. Tertium, societas latronum. Quartum, multitudo persequentium. Quintum, Judæorum inde sequens interitus. Sextum, Gentilium inde futurae contradictiones. Septimum, futura ex illis contradictionibus dura sanctorum supplicia. O quæ tunc bonus Jesus sentiebat, qui aliquando in suis tot rursus esset passurus mortes, quot essent futuri Martyres.

Prov. 26.

Sed quam graviori quotidie morte moritur Christus, & in singula pene momenta quibus peccatur! ô peccatum! ô peccatorem! ô quam verè dictum, *septem nequitia sunt in corde illius.* Et quam verè comparatur peccatum bestia illi, quam vidit sanctus Joannes cum septem capitibus & aliis partibus monstruosis.

Apoc. 13.

Septem sunt capita, unde peti potest peccati gravitas, seu quam grave Christo fuerit etiam supra ejus mortem.

Primum est, quod cum Christus quatuor vitas haberet, unam tantum perdidit per mortem suam: at cum easdem etiam quatuor aut affines vitas in anima possideat, totas simul per peccatum amittit. Quatuor vitæ Christi erant Divina, Beata, Spiritualis, & Naturalis, ex quibus sola naturali privatus est, remanentibus aliis integris. Nam ut supra dictum est, nulla unquam fuit separatio Divinitatis à Christo, nec Beatitudinis, nec Divinæ Gratiæ seu Charitatis, in qua consistit vita spiritualis, unde restat sola naturalis vita, quæ dissoluta est decedente à corpore anima.

Quatuor verò his quodammodo respondentes vitæ quas Christus habet in anima cujuscunque fidelis, hæc sunt, Prima, quæ est illi communis cum Patre & Spiritu sancto, & divina dici potest, ea est quæ per Gratiam & Charitatem habitalem formatur, de qua ipse Dominus dicit, *Et ad eum veniemus Ioan. 14. & mansionem apud eum faciemus.* Secunda est, quæ item posset dici communis tribus illis personis, sed tamen magis est particularis Christo Domino, Beata quædam vita est, quam vult in nobis vivere, & ratione ejus dicit, *delicia mee esse cum filiis hominum, Prov. 8. cum illis conversari, illos regere, illos protegere, illos docere, & hoc ejus regnum de quo ipse, Regnum Dei intra vos est; Et si quis Luc. 17. aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cenabo cum illo, & ipse mecum.* Tertia, quæ est etiam particularis ipsi Christo, est Sacramentalis per Sacro-sanctum illud Sacramentum, de quo est panis vitæ, de qua ipse dicit, *qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Ioan. 6.* Id est, singulari quodam modo simul habitamus. Quarta denique est, de qua ipse ait ad alios quosdam effectus; *Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non possunt ferre fructum à semetipso nisi manserint in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere: Nihil scilicet, quod sit vitale supernaturali vita, & quod sit fructuolum in vitam æternam. Sicut autem palmes vivit in vite, ita & vitis in palmitate. Sic & nos in Christo vivimus, & ille in nobis ad ferendum fructum conformem nostræ vocationi.* Verum, quod in peccato est gravissimum, qua-

Ioan. 14.

Prov. 8.

Luc. 17.

Apoc. 3.

Ioan. 6.

Ibid. 15.

quatuor istæ vitæ simul eodem instanti pereunt, quo lethalis culpa committitur. Mors est Christi secundum has quatuor vitas; Perit prima vita, pereunte Gratia & Charitate: Perit secunda, pereunte amicitia quæ intererat inter Christum & animam mediante Gratia: Perit tertia, pereunte principio vitæ quod reddebat capacem animam nutrimenti spiritualis, sicut in corpore mortuo nullus est cibi usus: quidquid sumptum est alimenti, perit, & redditur corpus incapax nutritionis. Quarta etiam perit vita, pereunte unione & communicatione, quam habebat anima cum principali Agente, sine quo nihil potest meritum, uade omnia ejus opera sunt mortificata & mortua; mortificata quidem, quæ ante facta sunt in statu vitæ: mortua verò, quæ fiunt in statu mortis seu in statu peccati. O quam verè dictum:

Osce 7.

Ibid. 9.

L. de fuga

saeculi c. 2.

Va eis, quoniam recesserunt à me, vastabuntur. Sed & va eis, cum recessero ab eis. Quam verè etiam sanctus Ambrosius postquam dixit, Verbum Dei maximè in nobis vivere. SANE, inquit, moritur nobis, si à nostra anima separatur non quòd morte corrumpatur, sed quòd dissolvatur atque exuatur mens nostra ab ejus conjunctione. MORS ENIM VERA EST, VERBI ET ANIMÆ SEPARATIO.

Atque hoc primum caput, unde est Christo gravius, sic rursus ori per peccatum, quam quando pro eodem mortuus est; quia quadruplex illi perit vita, quarum unaquæque cum sit spiritualis & supernaturalis, plura eam facit quàm suam naturalem, si præcisè tantum, ut erat naturalis, spectentur.

Secundum est, quòd etsi omnia essent paria, si una utrobique vita tantum periret, graviorem tamen morte, morte peccati nostri periret quàm morte suæ Crucis, quia volens lubensque moriebatur in cruce; At non nisi repugnans & invitus in nobis moritur. *Fecerunt malum in oculis meis, & quæ nolui elegerunt.*

Eccl. 66.

Tertium est, quòd ad paucos dies Christus est mortuus, brevi resurget, & resurget in gloria, nihilque prorsus illis obstabit animæ, quin corpus jacens in sepulchro resumat quando volet, Non lapis superpositus, non custodes oppositi, non ipsa mors quæ intervenit, non quivis hostes, qui mortem illam procurarunt. *Non timebo, inquit, millia populi circumstantia me. At verò quandò-*

Eccl. 3.

nam in animam, unde expullus est, revertetur? quanta obstacula! quanti obices! quanta repulsa! quanto ad januam stabit tempore & pulsabit, & clamabit, *aperi mibi foras mea, & repellerur?* Nunquid hoc grave est & odiosum!

Can. 7.

Quartò, in morte Crucis, quanta bona in sunt! quanta Dei est gloria! quot hominum salus! *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum, & voluntas Domini in manu ejus dirigitur. Pro eo quòd laboravit anima ejus, videbit & saturabitur. In scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos. Hæc certe tolerabilem illam reddebant mortem & valde acceptam. At in peccato nihil prorsus boni, nihil planè nisi mali; malum est Dei, malum est Christi, malum animæ, malum corporis, malum hujus & alterius vitæ. Scito, & vide, quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum, & non solum tibi amarum, sed & ipsi Domino, quem sic reliquisti.*

Is. 53.

Jer. 23.

Quintò, Mors Christi, mors erat peccati: Morte sua Christus meruit ut deleteretur omne peccatum, *Delens, inquit Apostolus, quod adversus nos erat, chirographum decreti, quod eras contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci.*

Coloss. 2.

At quid est peccatum? Mors ipsius meriti mortis Christi, totum illud evacuat, quantum in se est & exhaustum quod Christus nobis est meritis. Videte, quid gravius Christo esse possit, an se peccatum interficere, vel se à peccato reviviscente rursus interfici? An deletere suis meritis peccatum nostrum: vel peccato nostro sua deleri merita! *Hoc est filium Dei conculcare, & sanguinem testamenti pollutum ducere.*

Hebr. 10.

Sextò, per mortem suam Christus Dæmones vicit, *per mortem suam destruxit eum, qui habebat mortis imperium, id est, Diabolum, & liberavit eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti, ut ait Apostolus.*

Ibid. 2.

At peccator invertit hanc gloriam & victoriam Christi, Dæmonem facit vincere & triumphare de Christo; uterque de te decetabatur in occasione peccati vicisset Christus, si peccatum evitasses; vicit Diabolum dum consentisti peccato, redit in domum suam, *Et sunt novissima hominis illius pejora prioribus. Hoc ita referebat Dominus indicans, quàm sibi esset grave sic à fugato fugari hoste.*

Luc. 11.

Septimò

Septimò deniquè, Christo gratissimum fuit præbere mundo exemplar obedientiæ, quæ Deo reddenda est usque ad mortem, sicque omnes reducit homines ad subjectionis statum, unde exciderant per peccatum. At ecce peccator contra sese opponit, *non serviam*, inquit, non obediam, non me Deo magis subdam, quam si nihil ad me ipectaret Christus, aut perinde ac si nihil illud esset quod edidit tam stupendum subjectionis exemplum! Potest hoc videre Christus, & non gravius ferre quàm obedire Patri!

Unde ut tandem concludamus, videtis quam vera sit universim proposita Veritas de graviore malo Christi patientis à peccato quàm pro peccato. Cum totum illud quod pro peccato passus est malum, revocetur ad hæc tria, *contemptum, penam, & mortem*; Neque in his tribus aliquid tam grave reperiatur toleratum, quin aliquid gravius illi tolerandum in peccato viderimus. Quid restat quam acquiescere huic Veritati, & ex illa referre fructum quem proposuimus referendum, qui est discere quid sit peccatum, quid sit vel semel peccasse.

Mihi pro certo est quod si, qua par esset, attentione cogitaretur illa Veritas, aut nullus esset Christianus, aut nullus esset qui tam liberè peccatum admitteret sicut admittit. Quid? Christianum credere, quod credit de Christo Domino, & velle tantam illi, quoties peccat, inferre injuriam, quantam est passus à Judæis; non est hoc credibile, talem esse posse Christianum. Quis nisi Judæus non detestatur vel minimam partem, cogitare vel minimam eorum partem, quæ hodie contra Christum perpetrata sunt, seu verbo, seu facto, seu signo? Si tam perfrictæ frontis esset aliquis, qui non erubescere profiteri se dolere quod ibi tum non adfuerit ut de suo conferret cum Judæis ad Christum illudendum: conferreturne Christianus qui hoc auderet? nonne ut blasphemus, ut Judæus, ut Judas cum diris & execrationibus ablegaretur? Et tamen ô Christiane peccator, si attendis quid sit peccatum, videbis te illic fuisse, & te illic quoties peccas; adeste, qui non partem aliquam eorum, quæ gesta sunt, gerat, sed totum ipse unus omnino præstet & simul conjunctim perpetret, quod alii non nisi partim & divisiim commiserunt.

Adeamus Jerosolymam, ascendamus Cal-

Evangelium pars 2.

variã, conveniamus unum ex his aliquem, qui suam Christo crucifigendo locavit operam. Inquiramus ab eo an sit ille, qui Christum vendiderit, qui negarit, qui accusarit, qui condænaverit, qui flagellaverit, qui sel & acetum potrexerit: nullus reperietur qui horum omnium fuerit reus. Alius est qui prodidit: alius qui emit, alius qui accusavit, alius qui condemnavit. At tu peccator, tu unum omnium crimen simul & eodem quo peccas momento, sic in te colligis, ut quod à variis vario tempore passus est Christus, à te uno totum patiatur. Tu illum vendis, tu illum negas, tu illum accusas, flagellas crucifigis & occidis.

Et licet è Judæis aut Gentibus aliquis plura in Christum perpetrasset: quis qualisve Christus esset, nesciebat. An tu Judæe noveras illum esse filium Dei, illum esse promissum Messiam qui redempturus esset Israel? plane ignorabat. *Si enim cognovissent, nunquam Dominum gloria crucifixissent?* At tu Christiane, nonne credis illum esse, quem fides Christiana proponit? Et hunc non verens negare, non pudet illum crucifigere?

Sed esto fuerit miles, qui de Christo mira audierit vel viderit: at quod fecit, iustus fecit, & tum Christus in tam miserandum devenerat statum, ut qualis ante fuisset, jam non cogitaretur. Te verò peccatorem quis coëgit, quis locavit, quis induxit, quis te contra Christum inflammavit, nisi tua propria concupiscentia? quoniam verò in statu credis illum esse, qui gloriosus in cælis sedet ad dexteram patris? Et tu illum ultro appetis, tu illum ad necem vocas!

Dic nobis verò miles impie, quoties impietatem tuam in virum illum innocentem exercuisti? quoties illum flagellasti? quoties illum crucifixisti? semel tantum respondebit. At tu peccator, quoties? numera si numerari potest, quoties peccaveris, agnosce te toties id ausum esse, quod semel tantum hodie factum est à Judæis omnibus, & agnosce tandem quid sit peccatum.

Neque id obiicias aut cogites, quod jam supra dilutum est, Christum modò esse impassibilem & longè à malo pœnæ positum. Quæro enim abs te quando miles latus ejus aperuit, senseritne Christus illud vulnus, cum jam expirasset? negabis prorsus quia mortui corporis nullus est sensus. An verò negabis

D d

vul-

vulnus illud tam illi fuisse injuriosum & lethiferum quam alia omnia? Nonne inter omnia vulnera, plaga quinque nobiliores regentur, & inter illas plagas, quae est media Lateris seu Cordis nonne nobilissimum habet locum & cultum? Nonne de quinque illis plagis, iisdem prorsus verbis loquimur, & eadem ratione sentimus sine ulla distinctione aut differentia modi quo accepit illas plagas? Et tamen scimus, quod cum accepit plagas pedum & manuum erat passibilis, cum vero latus ejus apertum est, erat impassibilis. Sed scimus etiam, quod nihil refert ad rationem contemptus, poenae & mortis, quod sit in statu passibili vel impassibili. Cur igitur mihi differentiam istam obijcias, quando agitur de peccato, in quo non minus offenditur quam in Cruce? an si quis pugione fodisset sacram Hostiam, minus iniuriae diceretur intulisse Christo, quod ibi est impassibilis, quam si revera pateretur?

Act. 9. An putas, sentiebat persecutionem Christus cum diceret Saulo, *Saule Saule, quid me persequeris?* Et tamen perinde ac si ipse lapidatus esset in Stephano & coniectus in carcerem cum suis discipulis; ecce à caelo perinde clamat, *Ego sum Iesus quem tu persequeris*, Ego ille sum, quem tu quaeris ad necem. Sic planè peccator tibi modò à Cruce loquitur Salvator tuus, *Ego sum Iesus quem tu persequeris*. Ego Iesus ille qui semel pro te à Judæis sum crucifixus, & à te rursus crucifigor quoties peccas.

Psalm. 6. *Popule meus quid feci tibi, aut quid molestus fui tibi? responde mihi?* Ego pro te sum venditus, ut te liberarem à servitute daemonis, & tu merorsum vendis tuo peccato! Ego pro te tristitiam & agoniam passus divinsimam, ut tibi gaudium compararem aeternum; & tu me gravius quotidie peccato tuo contristas! Ego pro te glorificando, Gentilibus illudendo & conspuendo, ut vides, fui traditus; & tu me peccato tuo, daemone tradis illudendum: Ego pro te expiando & pro avertendis à te Dei flagellis fui flagellatus: & tu me peccatis tuis flagellas & conculeas. Ego in cruce affixus clavis, ut tanquam stylo sculpsam in corpore meo, quantum te diligo: Et tu me graviori peccatorum tuorum cruci affigis, ut mihi manifestes quantum me oderis: Ego

pro te in Cruce mortuus, ne morereris in aeternum, & tu mihi mortem affers, ne vivam in te.

Haccine reddis Domino, popule stultie & impiens? Nunquid non ipse est qui te fecit & refecit tali modo? Nunquid hoc credis? *Deut. 32.*

Credisne Christum, credisne esse filium Dei, credisne esse Salvatorem, credisne semel fuisse mortuum? Unde habes nisi ex Scripturis, nisi ex Ecclesia, nisi ex Prædicatoribus tibi dicentibus? At ecce nunc eadem Scriptura, eadem Ecclesia, & iidem prædicatores tibi pronuntiant, *rursum crucifigentes sibi ipsi filium Dei*. Credis Apostolo dicenti primum à Judæis fuisse crucifixum: & non credes dicenti rursus à te crucifigi! Neque dicas te id non cogitare & intendere. Non est necesse id cogitare, & ita expressè velle, ut ita fiat, satis est velle peccatum, ut, quod est in peccato malum, totum fiat; Nolles dum peccas offendere Deum, nolles privari eius gratia, nolles caelo excidere, nolles damnari: & tamen ista omnia ex peccato sequuntur. Sic planè Christi mors, sive de illa cogites sive non cogites. Quantum quantum est crimen occisi Christi, tantum est peccati malum in quo totum illud continetur: ac proinde si vis scire quo affectu, quo dolore, quoniam odio sit detestandum peccatum, disce à teipso, quo affectu crimen occisi Christi detestaris: neque unum unquam distingas ab alio. Jam supra dictum est, quod huc referri potest: ut fugiamus homicidam sive ut detestemur homicidium, Scriptura hoc proponit motivum: *quasi nihil est ante eum sanguis*: quasi nihil esset humanum sanguinem fundere, sic homicida nihili ducit homicidam esse. Sic de quovis peccatore, sic de te cogita, si non caves deinceps à peccato attentius, quasi nihil tibi esset divinum fundere Sanguinem, quasi nihil sibi esset, quod Christum perimas tuis manibus, tua lingua, tuo corde. Haccine nihil putas? Deicide! Christicide! quid fecisti? quid deinceps facturus es in occurso peccati! Ea anima eius in manibus tuis semper.

Ugeri potest peccator vehementius: aut certe in tam horrenda peccati savitia, defixi & cogitabundo dimittatur animo, nec relaxandi spatium detur.